

Patiënten aan het woord

Rol van migratiegeschiedenis

‘We waren nog maar pas in België toen er borstkanker bij me werd vastgesteld. Veel van de mentale problemen waar ik onder leed, hadden niets met mijn kanker te maken. Het leek wel alsof de psycholoog op de oncologische afdeling niet wilde weten wat ik in Tsjetsjenië allemaal had meegemaakt. Pas toen de intercultureel bemiddelaar meeding, kon hij mijn verhaal duidelijk maken aan de psycholoog. Vanaf dat moment begon alles in mijn hoofd veel beter te gaan.’ (Tsjetsjeense vrouw, 57 jaar, bron: VLK)

Taalbarrière

‘Toen we voor het eerst bij de dokter kwamen voor de resultaten van het onderzoek, was dat voor mij een verschrikkelijke belevenis. Ze las het verslag voor en vroeg of ik alles wel begreep... en ik knikte maar van ja. Mijn man zat er ook bij; hij spreekt veel beter Nederlands dan ikzelf. Dus ik dacht, hij zal mij dat straks wel allemaal uitleggen. Achteraf bleek dat ook hij er weinig van begrepen had. Toen zijn we weergekeerd om meer uitleg te vragen. De dokter was in het begin heel begrijpend, maar na een tijdje begon ze onze vragen zichtbaar lastig te vinden. Ze zei dat ze ons dat toch allemaal uitgelegd had... Als ik er nu op terugkijk, voel ik nog altijd de emoties van toen: de schok om te horen dat je misschien gaat sterven en de verwarring omwille van al die nieuwe termen. Nog nooit had ik me zo slecht gevoeld.’ (Turkse vrouw, 42 jaar, bron: VLK)

‘Wij hadden het verslag van de dokter door een kennis op papier in het Turks laten vertalen. Daarna faxten we het door naar een dokter in Turkije, een verre neef. Via de telefoon heeft die dokter in Turkije het ons allemaal proberen uit te leggen. Aan de hand van die uitleg probeerden wij te begrijpen wat moeder was overkomen. Achteraf bleek de interpretatie van die Turkse dokter niet overeen te stemmen met de diagnose in België. Mijn vader is toen heel kwaad geworden. Hij stelde dat wij beter weer naar Turkije zouden verhuizen om moeder daar te laten genezen. Hij overweegt dat overigens nog altijd.’ (Turkse vrouw, 2^e generatie, bron: VLK)

Schaamte en misvattingen

‘Bij de eerste consultatie na het onderzoek moest ik zoals altijd mee met mijn vader om te tolken. Mijn moeder was er ook bij. Maar zodra het voor mijn vader duidelijk werd dat het om prostaatkanker ging, stuurde hij mijn moeder naar buiten. Dat waren volgens hem mannenzaken. Later bleek dat hij er met niemand goed over kon praten, maar zijn eerste reflex was toch om de vrouwen niet bij het gesprek te betrekken. (Italiaanse man, 42 jaar, bron: VLK)

‘Na mijn eerste bevalling werd baarmoederkanker in een heel vroeg stadium vastgesteld. Ik heb het aan mijn man verteld. We hadden eigenlijk al besloten dat we zeker niet meer dan twee kinderen wilden. Maar hij wees er me toch op dat we dit zeker niet mochten vertellen aan zijn familie. Een aangetrouwde tante van hem was uit de familie gezet omdat ze geen kinderen meer kon krijgen.’ (Turkse vrouw, bron: VLK)

‘Mijn moeder overleed aan de gevolgen van een uitgezaaide borstkanker. Jarenlang hebben wij niet geweten wat er met haar aan de hand was. Vroeger was ze zo levenslustig, maar enkele jaren geleden was dat compleet voorbij. Toen ze gestorven is, kwam de huisarts langs om te zeggen dat er destijds bij haar borstkanker was vastgesteld. Zij had gevraagd om dat te verzwijgen tegenover de familie, omdat ze er beschaamd over was. De dokter had haar proberen te overhalen en hij had haar zelfs naar een psycholoog doorverwezen om erover te praten. Hij weet niet of ze dat ooit gedaan heeft.’ (Marokkaanse vrouw, 2^e generatie, bron: VLK)

‘In de traditionele Marokkaanse cultuur – die voor heel veel Marokkaanse allochtonen van de oudere generatie erg belangrijk is – is een gezond lichaam een symbool van vruchtbaarheid, van schoonheid, ... maar ook van rechtschapenheid. Een zichtbare, slepende ziekte wordt in de samenleving als negatief beschouwd. Een ziekte als kanker moet je in traditionele Marokkaanse kringen dan ook zo goed mogelijk proberen te verbergen. Kanker maakt je bij wijze van spreken onrein. Dit veroorzaakt enorm veel leed. Doordat de patiënt zichzelf verbiedt om over zijn kanker te spreken en die zelfs verbergt, komt hij alsmaar meer alleen te staan. Wij proberen wel om de patiënt wat opener te laten spreken over zijn ziekte, maar soms staan wij echt voor een hopeloze opdracht.’ (Marokkaanse vrouw, 2^e generatie, bron: VLK)

‘In het begin dacht ik nog: was ik maar nooit naar de dokter geweest, dan had ik niets geweten van die kanker en was ik er rustig aan gestorven. Dan was me de schaamte tenminste bespaard gebleven.’ (Servische vrouw, bron: VLK)

‘Met mijn kanker ben ik gestraft voor de slechte opvoeding die ik aan mijn zonen gaf. Ze hebben nooit in Allah geloofd en kwamen hun verplichtingen als moslim niet na. Ik heb gekregen wat ik verdiende.’ (Turkse vrouw, 54 jaar, bron: VLK)

Screening

‘Ik liet één keer een borstkankeronderzoek uitvoeren in het ziekenhuis. Maar dat doe ik nooit meer... het was zo beschamend. De dokter die het onderzoek uitvoerde, was wel een vrouw, maar ze liet de deur van de kamer waarin die machine stond gewoon openstaan. Tijdens het onderzoek kwam daar zomaar ander personeel, zelfs mannen, binnengelopen’. (Marokkaanse vrouw, 72 jaar, bron: VLK)

‘Borstkankeronderzoek? Dat laat ik niet doen, hoor. Je kunt daar immers juist kanker door krijgen.’ (Griekse vrouw, 25 jaar, bron: VLK)

Terminale fase

‘We kunnen toch moeilijk tegen vader zeggen dat hij over drie, vier,... maanden – wie weet hoe lang nog? – zal sterven. Als hij het wist, zou hij de moed onmiddellijk laten zakken en binnen de kortste keren wegwijnen. Dat willen we niet op ons geweten hebben. Tenslotte ligt toch alles in handen van God,...’. (Italiaanse man, 2e generatie, bron: VLK)

Bron

- VLK (Vlaamse Liga tegen Kanker). Allochtonen en Kanker. Gids voor hulpverleners. 3^e druk 2010.

En verder (zie volgende twee artikelen)

- 'Niet alleen van westerse mensen'. In: Kracht 18, 2012, pp 12-16, uitgave van KwF Kankerbestrijding
- 'Wederzijds'. In: Kracht 23, 2013, pp 30-31, uitgave van KwF Kankerbestrijding